

OD REDAKCJI

Prezentujemy Państwu kolejny 65. tom czasopisma „Folia Bibliologica”. Poruszono w nim problematykę zarówno historii książki, jak i współczesnego bibliotekarstwa i nowych technologii oraz wyzwań z tym związanych. Przybliżono także Czytelnikom działalność organizacyjną, wystawienniczą, dydaktyczną i edukacyjną Biblioteki Głównej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w 2023 roku. W niniejszym tomie znajduje się jedenaście tekstów, uporządkowanych w działach: artykuły oraz materiały i sprawozdania.

Pierwszą część rocznika otwiera opracowanie dotyczące historii książki od narodzin pisma po XXI wiek. Autorka Małgorzata Mirek przedstawiła unikatowe i cenne egzemplarze pochodzące ze zbiorów Sądeckiej Biblioteki Publicznej, Fundacji Nomina Rosae Ogród Kultury Dawnej, parafii ewangelicko-augsburskiej Przemienienia Pańskiego w Nowym Sączu oraz kolekcji prywatnych, które zostały wyeksponowane na wystawie w 2020 roku w Sądeckiej Bibliotece Publicznej im. Józefa Szujskiego. Wystawa uświadomiła odwiedzającym, jak w ciągu wieków zmienił się świat, a wraz z nim pojawiają się nowe pomysły na książki i tworzą się nowe formy relacji między czytelnikiem a ich zawartością.

W kolejnym artykule autorka Anna Babicz przedstawiła charakterystykę interfejsu PRIMO VE w aspekcie jego funkcjonalności. Omówiła cechy, różnice i podobieństwa, które występują w badanych bibliotekach, w zależności od typów bibliotek, stosowanego systemu bibliotecznego, sposobu wdrożenia. Badaniem objęła dwadzieścia różnych bibliotek, które wdrożyły multiwyszukiwarkę PRIMO. Zwróciła uwagę, że ilość zakresów stosowanych w bibliotekach, informacje o indeksowanych zasobach, szczegółowe typy dokumentów, dodatkowe funkcje pozwalające zawęzić wyszukiwania wpływają na funkcjonalność systemu. Celem przeprowadzonego badania było poznanie funkcjonalności multiwyszukiwarki w zależności od wersji systemu, typu biblioteki, sposobu jej implementacji. Podsumowując, autorka zauważyła, że multiwyszukiwarka PRIMO, zwłaszcza nowa wersja PRIMO VE to doskonałe

narzędzie, przeszukujące jednocześnie wiele różnych typów zasobów – poprzez megaindeks – od tradycyjnych wersji papierowych, przez dokumenty elektroniczne, nagrania dźwiękowe, filmy, mikrofilmy, po materiały cyfrowe z licencjonowanych oraz ogólnodostępnych baz danych.

Artykuł autorstwa Moniki Jaworskiej i Ewy Rzeskiej przybliży popularną coraz bardziej tematykę wykorzystania sztucznej inteligencji, tym razem w bibliotekach. Autorki zwróciły uwagę na to, że dynamiczny rozwój sztucznej inteligencji stwarza nowe możliwości i perspektywy dla instytucji zajmujących się wyszukiwaniem, przetwarzaniem i udostępnianiem informacji. Biblioteki w tych procesach muszą zmierzyć się z problemami natury prawnej, etycznej czy technologicznej. Potrzebna jest szeroka dyskusja dotycząca tych problemów, a także stworzenie ram prawnych i etycznych przez organizacje międzynarodowe i rządy poszczególnych państw. Zdaniem autorek sztuczna inteligencja rozwijana w sposób odpowiedzialny ma potencjał ułatwiający wyszukiwanie informacji i dostęp do wiedzy. Ze względu na zmiany w sposobach docierania do informacji biblioteki i bibliotekarze powinni zaangażować się w procesy rozpowszechniania zagadnień związanych ze sztuczną inteligencją oraz edukacją własną i swoich użytkowników w tym zakresie.

Dział Materiały otwiera opracowanie Agnieszki Mikulskiej o działalności edukacyjnej i wystawienniczej Oddziału Zbiorów Specjalnych Biblioteki Głównej UMCS w Lublinie w ramach XIX Lubelskiego Festiwalu Nauki. Zaprezentowano ofertę dla młodych miłośników książki, przygotowując prezentacje najciekawszych pozycji księgozbioru, ekspozycję związaną z rozwojem sztuki iluminatorstwa oraz ofertę warsztatową adresowaną do uczniów szkół podstawowych. Spotkania tego rodzaju stwarzają szansę, by poznać biblioteczne skarby o szczególnej wartości, na co dzień niedostępne oraz ukazują zróżnicowanie gromadzonych materiałów, stanowiących cenną bazę dydaktyczną pod względem formy i treści.

Ciekawym materiałem jest również relacja Anny Strumińskiej z wizyty w jednej z największych bibliotek na świecie – The New York Public Library. Autorka w skrócie przybliżyła historię utworzenia biblioteki, jej rozwój oraz działalność do dnia dzisiejszego. Materiał bogato uzupełniła zdjęciami własnego autorstwa.

Rocznik kończą sprawozdania z działalności organizacyjnej, wystawienniczej, dydaktycznej i edukacyjnej Biblioteki Głównej UMCS w Lublinie w 2023 roku. Hanna Polak i Teresa Wałachowska opisały organizowaną przez siebie wystawę polskich XIX-wiecznych kalendarzy. Relację z Tygodnia Bibliotek przedstawiły Małgorzata Franczak, Anna Strumińska, Katarzyna Wójcik i Urszula Zielińska. Pozostałe cztery sprawozdania autorstwa Barbary Woźniak, Anny Bogowskiej, Agnieszki Gryz, Iwony Mielniczuk, Agnieszki Zawadzkiej i Małgorzaty Ziółkowskiej dotyczą działalności Biblioteki Głównej UMCS podczas XIX Lubelskiego Festiwalu Nauki.

Dziękujemy wszystkim Autorom i Recenzentom, dzięki którym mógł powstać niniejszy tom „Folia Bibliologica”. W imieniu Redakcji szczególne podziękowania należą się wszystkim Autorkom, które nadesłały swoje teksty do prezentowanego rocznika. Zapraszamy Czytelników do lektury oraz przemyśleń i rozważań nad problematyką funkcjonowania bibliotek i informacji.

Marta Puszka